

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

USAID | **SERBIA**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

КОНТРОЛА НЕРЕГИСТРОВАНИХ СУБЈЕКТА

ПРИМЕНА ЗАКОНА О ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ: ПУНА КОНТРОЛА НЕРЕГИСТРОВАНИХ СУБЈЕКТА ОД 30. ЈУЛА 2015

Примена Закона о инспекцијском надзору над нерегистрованим субјектима **почиње од 30. јула**, као и према послодавцима који запошљавају раднике „на црно“. Законом о инспекцијском надзору, усвојен у априлу ове године, предвиђа се и **овлашћење и дужност сваке инспекције да у својој области надзора врши надзор над нерегистрованим субјектима и примењује принудне (корективне и репресивне) инспекцијске управне мере према њима.**

Законом су послови инспекцијског надзора над нерегистрованим субјектима прописани као обавезни за све инспекције, а поступак уређен и разрађен. На овај начин, даје се јасан и прецизан законски основ и изричита обавеза за све инспекције да спроводе надзор према нерегистрованим субјектима у својој области.

Тиме се повећава ниво законитости и безбедности пословања и поступања у свим областима. За нерегистроване субјекте важи правило и претпоставка да тиме што послују без дозволе или другог вида сагласности или пријаве надлежном органу, **послују у „сенци“ (сивој економији) и нису „видљиви“ за државу, спадају у високоризичну категорију.**

Код нерегистрованих субјеката постоји потпуно нелегално избегавање плаћања пореза, што наноси

- ✓ непосредну штету за буџет,
- ✓ непоштовање права потрошача и радника и
- ✓ и тиме они директно представљају **непоштену (нелојалну) конкуренцију** регистрованим и легалним привредним субјектима.

Ко је регистровани субјекат?

Привредни и други субјекат који је уписан у регистар који води Агенција за привредне регистре (АПР) или други регистар, када је то услов за обављање делатности.

Најчешћи облици привредних субјеката су привредна друштва (најчешће друштво с ограниченом одговорношћу – д.о.о.) и предузетници.

- плаћа порезе
- исплаћује зараде и плаћа доприносе за своје запослене и обезбеђује им друга права из рада која им припадају
- води рачуна о безбедности и здрављу на раду
- води рачуна о правима потрошача и заштити њиховог здравља и безбедности
- испуњава прописане услове за обављање делатности (дозвола, пријава, стандарди и др.)

Ко је нерегистровани субјекат?

Субјекат који обавља делатност или врши активност, а није уписан у регистар Агенције за привредне регистре (АПР) или други орган или организација надлежна за упис оснивања правног лица и другог субјекта (основни регистар).

Новина овог закона је што се од сада и над њим се врши инспекцијски надзор и према њему се примењују одредбе Закона.

- не плаћа порезе и доприносе
- ускраћује радна права својим уопсленицима
- не води рачуна о безбедности и здрављу на раду
- не води рачуна о правима потрошача и заштити њиховог здравља и безбедности
- не испуњава прописане услове за обављање делатности (дозвола, пријава, стандарди и др.)

Две категорије нерегистрованих субјеката

Закон као битну новину прописује и да у инспекцијском надзору над субјектом

1) који је уписан у основни регистар а није уписан у одговарајући посебни регистар који води други надлежни орган или то чини без сагласности.)

2) или без пријаве надлежном органу, када је то прописани захтев,

инспекција према том субјекту има сва овлашћења и дужности које има према нерегистрованом субјекту и на њега се примењују законске одредбе овог закона које се односе на нерегистрованог субјекта (субјекат из члана 33. став 2. Закона).

У смислу режима инспекцијског надзора постоји изједначавање ове две категорије у делу нерегистрованог пословања за које се захтева упис у посебан регистар или јавна сагласност. Закон ове субјекте не посматра формално, него суштински. Инспекције, тако, имају једнака овлашћења и према онима који нису уопште уписани у регистар и онима који су се само уписали у регистар и обављају делатност за коју се захтева дозвола и одобрење, а ту дозволу или одобрење немају.

Примери делатности нерегистрованих субјеката

- Организоване “мануфактуре” за производњу текстилних производа које раде у становима, кућама, подрумима и помоћним и повезаним објектима и “на црно” запошљавају више радника, уз то кривотворећи заштићене робне марке легалних привредних субјеката;
 - продаја кривотворених производа у изнајмљеним становима;
 - стоматолошке ординације у становима;
- производња, обрада и стављање у промет дувана и обрађеног дувана, као и производња, разврставање и промет дуванских производа;
 - објекти за смештај туриста;
 - угоститељски објекти за исхрану и пиће;
- производња и испорука хране (без испуњавања санитарних, хигијенских, безбедносних и других стандарда);
 - кланице и месаре;
 - превоз путника;
 - продаја робе непрехрамбеног типа;
- сакупљање, транспорт, складиштење, третман и одлагање отпада;
 - домови за негу старих особа;
 - предшколске установе;
 - градња објеката без дозволе;
 - паркиралишта;
 - организовање свадбених прослава;
 - погребне услуге.

Када и под којим условима се врши инспекцијски надзор над нерегистрованим субјектом?

Законом је одређено да се инспекцијски надзор над нерегистрованим субјектима планира и врши према плану инспекцијског надзора, али и кад није предвиђен планом инспекцијског надзора. Врши се без обавештења о предстојећем инспекцијском надзору, без издавања налога за инспекцијски надзор и у границама предмета које инспектор утврђује током трајања инспекцијског надзора.

Ова правила се примењују и у инспекцијском надзору над надзираним субјектом код кога се затекне лице које ради без уговора о раду – на одређено или неодређено време или без другог ваљаног правног основа („рад на црно“). Инспекција према том надзираном субјекту (несавесном послодавцу) има и врши овлашћења и дужности које су прописане посебним законом – инспекција рада у складу са Законом о раду и пореска инспекција у складу са Законом о пореском поступку и пореској администрацији.

Шта инспектор чини када открије нерегистрованог субјекта?

Инспектор, одмах пошто открије нерегистрованог субјекта, доноси решење о мерама за **отклањање незаконитости, забране обављања делатности или вршења активности и заплене робе, документације и других предмета** који су нерегистрованом субјекту послужили за незаконито обављање делатности или вршење активности или су тиме настали.

Инспектор решење одмах доставља нерегистрованом субјекту и њиме му:

- 1) налаже да без одлагања покрене прописани поступак за упис у одговарајући регистар или прибављања сагласности надлежног органа или пријаве надлежном органу;
- 2) забрањује да обавља делатност или врши активност до испуњења за то прописаних услова;
- 3) запленује робу, документацију и друге предмете који су му послужили за незаконито обављање делатности или вршење активности или су тиме настали;
- 4) налаже да отклони друге откривене незаконитости.

Решење је извршно без одлагања, тј. жалба не одлаже извршење овог решења.

Инспекцијски увиђај у стамбеном простору

Од 30. јула почиње и примена Закона у погледу инспекцијског увиђаја у стамбеном простору када нерегистровани субјекат обавља делатност у таквом простору. Инспекцијска контрола нерегистрованих субјеката који обављају делатност у стамбеном простору је до сада била неуређена и јављали су се проблеми у пракси. Према Закону о инспекцијском надзору, увиђај у стамбеном простору се може извршити уз пристанак држаоца или наредбу надлежног суда, а цела процедура је законски уређена.

А КАКО ЈЕ БИЛО ДО САДА?

До сада су неке инспекције имале ово овлашћење, док друге нису. И код оних инспекција које су имале ово овлашћење оно није било потпуно законски регулисано, па су се јавила различита тумачења и различити ставови судске праксе. Нови законски оквир уједначава и на целовит начин урешује ово овлашћење за све инспекције, чиме се стварају услови и за уједначене ставове судске праксе.

Казнена (кажњива) дела са запрећеним казнама од 50.000 до 2.000.000 динара

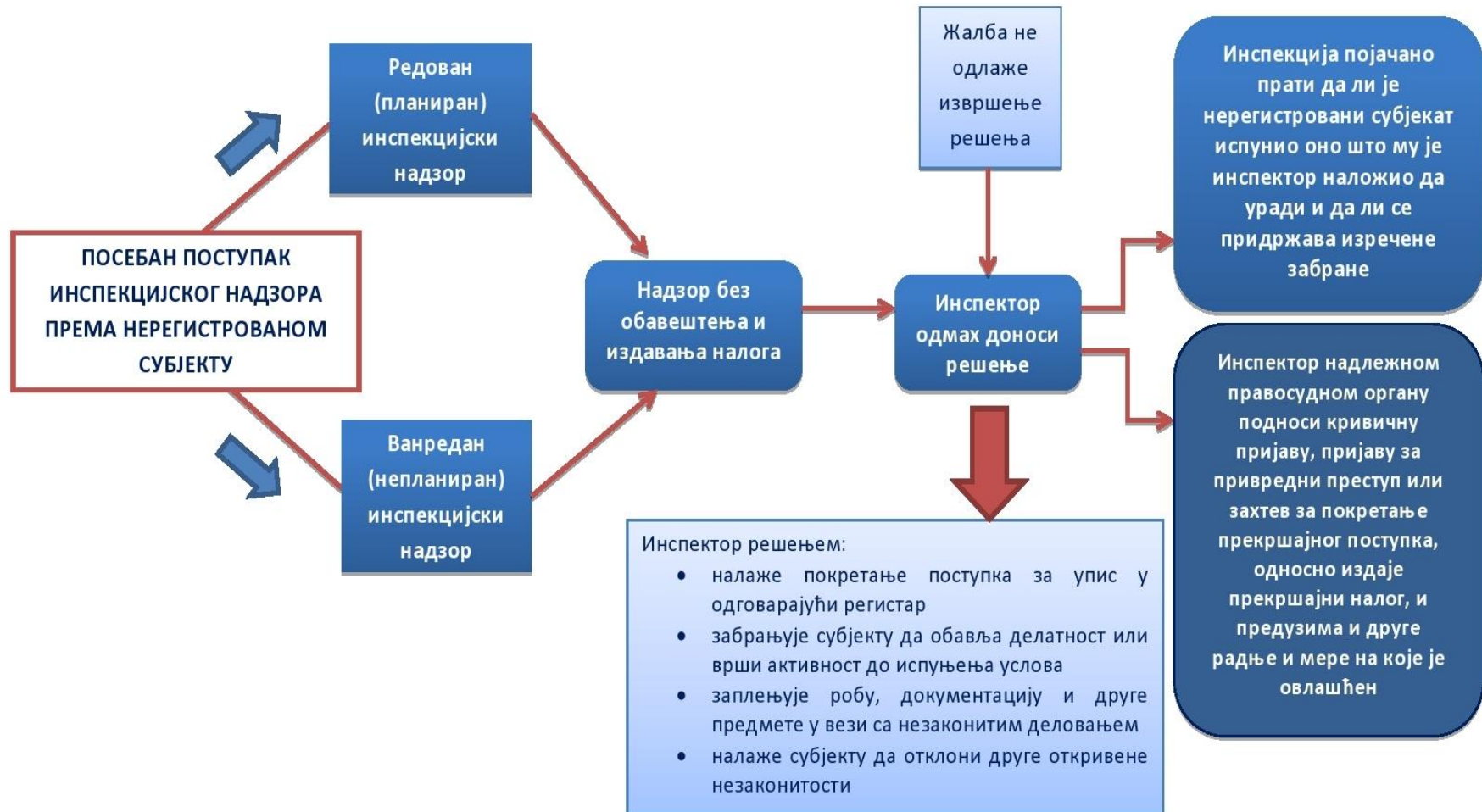
Новчаном казном од **50.000 до 500.000 динара** казниће се за прекршај физичко лице које обавља делатност или врши активност као нерегистровани субјекат.

Када је обављање одређене делатности дозвољено једино у форми правног лица, за овај прекршај казниће се физичко лице које обавља делатност или врши активност као нерегистровани субјекат новчаном казном од **200.000 до 2.000.000 динара**.

Новчаном казном од **200.000 до 2.000.000 динара** казниће се за прекршај правно лице из члана 33. став 2. овог закона. За овај прекршај казниће се предузетник новчаном казном од 50.000 до 500.000 динара, а одговорно лице код правног лица новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара.

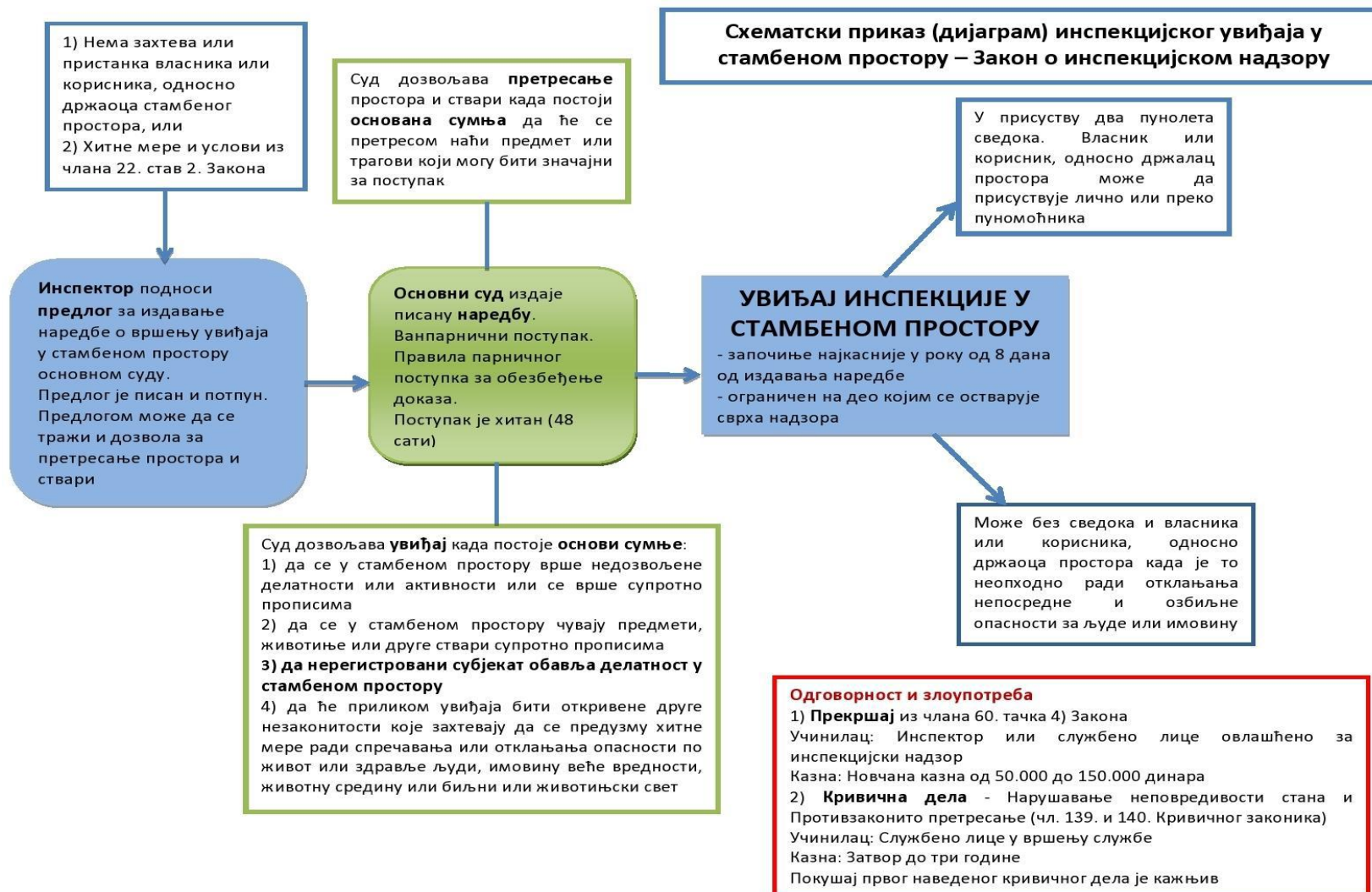

Дијаграм поступка инспекцијског надзора према нерегистрованом субјекту

Дијаграм поступка инспекцијског увиђаја у стамбеном простору

Велику захвалност дугујемо тиму из УСАИД Пројекта за боље услове пословања, који се, поред подршке у припреми Закона о инспекцијском надзору, огледа и у континуираној подршци за правилну примену овог закона

*др Кори Удовички
потпредседник Владе и министар
државне управе и локалне самоуправе*